

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 — DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ŠT.:
35—29 — POŠT. ČEK. RAČUN ŠT.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 5. MARCA 1938.

ŠTEV. 9.

Diktat

Živimo v časih, ko si odgovorni ljudje ne upajo povedati resnice. Svoje nazore in cilje zato spretno zakrivajo za masko neodkritosti. Govore eno, mislijo, delajo drugo. Govore tako, kakor mislijo, da prija ljudski množici, rabijo gesla, ki naj ščegetajo njeno samoljublje. Lažejo ji, se ji prilizujejo zato, ker smatrajo, da je v jedru tako izprijena, da zdrave resnice ne bi hotela več prenesti in zato, da bi jim, prevarana za njihovo prilizovanje, izročila nad seboj liktorski sveženj palic in sekire, z drugo besedo neomejeno oblast.

Za liktorsko oblast, za pravico nad življenjem in smrtjo se potegujejo, govore pa o sami demokraciji. Kar cedi se od njih od same ljubezni do ljudskih svobod in ljudskih pravic. Do tal se priklanjajo masam kakor novodobnemu bogu. Uče tudi, da je masa temelj in izvor oblasti, temelj pravice, nositeljica zakonitosti. Njena samovolja je najvišji zakon, dokler se samim ne posreči, da jo usuznjajo svoji oblasti.

Božji zakon in večna etična načela niso nič. Pravica zato ni stalna, resnica je spremenljiva. Samovolji mas in tiraniji poedincev je uslužjena. Kjer koli so zato s prestola vrgli Boga in njegovo avtoriteto, ki se nikoli ne laska ne na desno ne na levo, ne vladarjem, pa tudi ne vladam, povsod se je teorija o ljudskih svobodah spremenila v suženjsko odvisnost, v kateri so narodi takorekoč tonili v svoji lastni krvi.

Samo v Bogu temelji zato nepodkupljiva pravica, ki nalaga obenem dolžnosti in ustvarja tako v množicah harmonijo interesov. Izključno taka pravica utemeljuje svobodo vsakega poedincev pa tudi narodnih množic, edino na njej je osnovana demokracija.

Vsako drugo gibanje, ki zajema iz drugačnih temeljev, vodi v diktat, ker razkrajajoče sile razveže božje avtoritete in jih mora vezati samo s silo moči.

Tako vidimo, kako v takih gibanjih vstajajo poedinci in preko frazarjenja o svobodah postajajo ljudski trinogi. Tako tudi celi pokreti, masovna gibanja, rastejo ob praznem, puhlem besedičenju za svobodo, enakost in bratstvo, za pravico zatiranih, v praksi pa se prelevljajo v celoti in v poedincih v golo tiranijo.

Tako socialdemokrat, socialist, komunist prihaja s svojim navidezno veseljem oznanilom, v tovarnah, v podjetjih, v ustanovah, kjer ima moč, pa izvaja nad bednim sotrpinom, sodelavcem, najbolj groba nasilja, poniževanja in izdajstva. Kjer koli na svetu sta se srečala »svobodoljubni« markizem in svobodoljubljen delavec, je prvi na drugega z nasiljem navalil. Hotel je in hoče nad drugimi izvajati diktat, kateremu se je treba brez-pogojno ukloniti.

Tudi slovenska zemlja s svojimi industrijskimi okolji bi lahko pričala o tem. Tovarišstvo je bila povsod prazna beseda: v Zagorju, v Trbovljah, v Ljubljani in na Jesenicah. Psovali so svoje sodelavce, sramotili jih, pljuvali jih v obraz in iz tovarn so jih metali. Manjšinsko gibanje v narodu je dvignilo pest zoper sobrata, izvajalo diktat in hlinilo demokracijo.

Komaj prošla doba našega lažinacionalizma, ki se sramuje besede slovenski narod, se je rodila iz liberalne demokracije.

Manjšina je vstala v njej zoper večino. Gazila je zakone in vsako svobodino. Hotela je diktirati celému narodu.

Povsod opažamo isti pojav: Majhna skupina rjove o demokraciji. Smatra, da po njej mora biti njej vse dovoljeno. Kdor se ji upira, ga opsujejo s fašizmom. Majhna skupina vstaja zoper celoto in jo, če pride na površje, usuznji svoji samovolji, svojemu diktatu.

Prav ta duh veje tudi v vrstah JSZ. Zoper celoto vstaja in jo hoče sebi podrediti. Narod mora ves njenemu diktatu slediti. Še več, ves narod bi se moral zato truditi, da sam ustvari diktaturo JSZ. Vse naše institucije, vsa naša inteligenca, vsi de-

GOSPODARSKI SISTEMI

Jugoslovanski škofje so v svoji socialni okrožnici imenovali težave današnjega življenja: stisko, kakršne še ni bilo od vesoljnega potopa. In po pravici: nobena lakota, nobena bolezen, nobena nesreča ni v nobeni dobi zajela vseh narodov in vseh slojev kakor stiska današnjih dni. Nikdar v zgodovini ni namreč vsled tehnične izpopolnitve bil svet tako med seboj povezan, kakor je danes. Milijoni brezposelnih v Ameriki, Evropi, Aziji, Afriki, Avstraliji in še milijoni ljudi na vseh delih sveta, ki imajo premalo dohodkov za človeka vredno življenje, vse to nam jasno govori o veliki, da, največji stiski sedanjih dni, ki je zajela hkrati vse narode in vse države.

In kje je vzrok tej strašni stiski, tej silni bedi, temu morju solza, tem goram kletvin, jeze, sovraštva in obupa? V gospodarskih razmerah in v veliki duhovni, moralni in pravni krizi. V tako splošni krizi, kakršna je danes, ne moremo namreč ločiti tokov in gospodarskih sil, kajti oba imata svoj delež na krizi. Kakor trdimo, da nad gospodarstvom, da nad »železnimi zakoni gospodarstva« vladajo, da, celo prevladujejo duhovne sile, in kakor trdimo, da je za ozdravljenje današnjih razmer potrebna pred vsem duhovna obnova, vendar se hočemo v teh člankih pečati zlasti z vzroki krize z gledišča gospodarskih sistemov. Če hočemo namreč zdravo, dobro urejeno družbo, moramo vsaj v bistvu poznati vzroke današnje stiske, današnje krize, in iskati potov k boljši ureditvi družbe.

Kapitalizem

Gospodarske osnove in težnje

Vzrok današnje stiske je današnji gospodarski sistem, ki je uravnan le na dobiček in na potrebe ljudstva, to je kapitalizem. Kapitalizem je po Sombartu gospodarski sistem oz. gospodarska organizacija, kjer sta spojena in si obenem nasprotujeta dva gospodarska činitelja: delodajalec — imetnik vseh produkcijskih sredstev, imetnik kapitala in absoluten gospodar, ter delojemalec, delavec, ki nima razen svojih delovnih rok ničesar. Glavni načeli modernega kapitalizma sta: pridobitno načelo in socializacija, to je čim več dobiti, čim več zaslužiti in vsak proizvod izdelati s čim manjšimi stroški.

Značilni pojavi modernega kapitalizma so: velikanska podjetja, delniške družbe in karteli ter trusti. Kdo je danes lastnik podjetja? Delniška družba, ta družba ljudi, ki je vložila v podjetje gotov kapital in ki hoče od tega kapitala imeti kar največ dobička, obresti. Ker pa hoče imeti čim več dobička, gleda na to, da vsak izdelek stane v tovarni čim manj (nizka cena surovin, majhne mezde, malo ljudi in veliko strojev) in da ga čim dražje prodaja. Take družbe se med seboj ubijajo s cenami, druga drugo hočejo uničiti; ako se jim pa to ne posreči, se pa — preje najhujši sovražniki — združijo v kartele in se dogovore: naš proizvod bomo prodajali po taki ceni. Ker se obvežejo, da bodo prodajali blago vsi po enotni ceni, je ta cena visoka in je velik, ogromen dobiček (kar-

tel za kvas, kartel za špirit, za bencin, petrolej, itd. itd.).

Kdo je gospodar današnjih podjetij? Delniške družbe, to se pravi par ljudi, ki so navadno nevidni. Če hoče dobiti večjo plačo, greš k delovodji; ta te pošlje k obratnemu inženjerju, ta te napoti k tajniku in ta dalje k ravnatelju, kjer se vsa zadeva ustavi: vprašal bo družbo. Člani od družbe pa so v Avstriji, drugi v Angliji, tretji v Franciji, v Ameriki itd. To so ljudje, ki n. pr. Trbovelj še videli niso, ki jih niti na zemljevidu ne najdejo, ki ne vedo, kakšni reveži so rudarji, ki ne vedo za njihovo bedo, bedo družin, ki ne poznajo cene življenjskih potrebščin in torej ne vedo, koliko naj rudar zasluži, to so ljudje, ki vidijo le dobiček svojega kapitala. Isti ljudje imajo delnice v družbah v Sloveniji, v Srbiji, v Egiptu, v Indiji, na Kitajskem itd., povsod in tako ti ljudje obvladajo gotovo gospodarsko panogo (na primer petrolej) skoraj po vsem svetu. Na

ta način se peščici ljudi stekajo ogromni dohodki brez pravega dela, brez osebnega sodelovanja. Ogromni dohodki brez dela, in prav majhni, premajhni dohodki kljub delu, je označka kapitalizma. Tisti, ki ima kapital, ima dohodke, četudi ne dela, tisti, ki nima kapitala, pa nima dohodkov, čeprav dela.

Tvorba novega kapitala, hrepenenje po še večjem kapitalu in dobičku je v zvezi s tehniko tako izpopolnilo produkcijska sredstva v dobrih 100 letih, kakor jih preje niso v tisoč letih, namnožilo pa v rokah nekaterih tako velik kapital, kakor nikdar poprej. Kovinska industrija vseh vrst in oblik, tekstilna, rudarska, kemična, električna, transportna itd. pa so vse narode vseh delov zemlje povezala v eno veliko družino, v eno celoto, ki pa je obenem kljub tej povezanosti razdelila vsa ta ljudstva v dva dela: kapitaliste in proletarce. (Dalje prihodnjik.)

Vodstvena seja ZZD

V nedeljo dne 27. februarja se je vršila v Delavski zbornici druga plenarna seja ZZD, ki pomenja v našem organizacijskem življenju nov mejnik. Udeležili so se te seje delegati vseh podružnic z nekaterimi duhovniki na čelu. Ni jih oviralo ne delo, ne daljava, da bi si zopet vsi slovenski delavci, organizirani v Zvezi združenih delavcev, povedali iz duše v dušo svoje težnje, uspehe svojega dosedanjega dela in prinesli v plenum novih pobud za delo.

Po otvoritveni besedi tov. predsednika Franceta Prežljaka so sledila strokovna poročila, iz katerih se je videlo strokovno življenje Zveze združenih delavcev, ki tako mlada večkrat v težkih strokovnih akcijah na videz prešibka, vpreže v delo ves svoj aparat, da more izbiti, kar le največ more nuditi delavstvu v danih prilikah. V strokovnih gibanjih se je v dobi od zadnje plenarne seje preizkusila borbenost in strokovna vsposobljenost Zveze združenih delavcev, ki je pokazala povsod, da je kos najtežjim in najbolj zapletenim, s strani kapitalistov pretkano organiziranim meznim gibanjem. Uspehi, ki jih je organizacija pokazala, jamčijo, da je prestala ta svoje ognjene krste, da gre njena strokovna borba paralelno z strokovno borbo drugih, desetletja starih organizacij, ki večkrat ne dosežejo tistih ciljev, katere bi strokovna organizacija lahko dosegla, ker jih ne vodi idealizem, ampak preračunanost njihovih lastnih moči, ki nudijo delavstvu le toliko, kolikor jim to delavstvo nudi finančne opore. Strokovna poročila so vsi delegati z veseljem sprejeli, izrazili pri tem svoja mnenja o delu, ki še čaka organizacijo po nekaterih podružnicah.

Poročilo tovariša strokovnega tajnika je sledilo poročilo tovariša blagajnika, katero je pokazalo finančen napredek, iz katerega se zrcali, da niso delavci organizirani v ZZD, samo privesek, nekaki pa-

sivni člani, temveč tudi za organizacijo iz svojih skromnih dohodkov žrtvujejo. Želeli je le, da bi tudi drugi, ki le žele, da bi jim strokovna organizacija ustvarila čudesa, prišli do zavesti, da mora imeti strokovna organizacija tudi denarno podlago, kajti le s to je mogoče uspešno strokovno delo.

Živahno in pestro je bilo poročilo tovariša tajnika, ki je v krepkih besedah pojasnil težavno in obširno delo centralne pisarne, ki ji je pa izdajanje lastnega lista naložilo tolike težave, da le z napori vseh odbornikov in prijateljev vestno izpolnjuje naloge. Apeliral je na vse podružnične delegate, naj priskočijo v pomoč centrali, da ustanavljajo v svojih okoliših nove organizacije in da tem organizacijam nudijo vso svojo pomoč po navodilih Centrale ZZD. K seji so se pridružila še poročila o naši tiskovni akciji, iz katere je bil razviden velik idealizem in pogum ZZD, da s svojim glasilom pomaga k načelni jasnosti med našim delavstvom, obenem pa tudi k uspešnemu delu za delavske pravice. Eno, kakor drugo list v polni meri izpolnjuje, vendar je treba temu pridejati še denarno oporo, da bi mogel list nemoteno iti po začetnih stopinjah.

Na seji so bili sprejeti važni načelni, kakor tudi strokovni predlogi. Enodušno so se vsi delegati izjavili naj organizacija uvede znake, v katerih naj se zrcalijo naši načelni in delovni simboli. Organizacija naj dobi svojo delavsko himno, izdela naj se poslovnik, kateri bo odgovarjal našemu lastnemu organizacijskemu sistemu. Tem načelnim predlogom so se pridružili tudi predlogi delegatov, ki so zahtevali izboljšanje nekaterih socialnih zakonov, obenem pa z vso voljo želeli, naj se čimprej izvedejo volitve v Delavsko zbornico, da tako tudi naša organizacija dobi v tej delavski ustanovi svoje zastopstvo, ki ji pripada.

Seja je trajala daleč v popoldan. Vide-lo se je, da so posamezni podružnični delegati prinesli na sejo važna mnenja, katera bo skušala organizacija uveljaviti. Videla pa se je tudi borbenost, enotnost mišljenja in zadovoljstvo nad delom svoje organizacije, ki je v tako kratkem času pokazala, da je prava in močna zastopnica delavstva.

Krščanski socializem je razprtje samo v sebi!

Komunizem je največji sovražnik človeštva.

lavni sloji bi morali sami nadeti si okove njene miselnosti. Ne da bi si z delom hotela ustvariti večino in potem odločati, kakor ona hoče. To je njena demokracija, na katero se neprestano sklicuje. To je duh nasilja, diktat protinacionalnega socializma, s katerim hočejo spojiti odrešujoče krščanstvo.

V tem je razhodiščena točka med nami in med njimi. Bolj ali manj materialistična osnova življenja sili po svoji notranjosti k terorju. Sili pri nas, ko večina naroda organizacijsko sloni na duhovnih osnovah katolištva, te druge smeri v boj proti narodu, da ga hočejo ukloniti svojemu diktatu. Na katoliških osnovah zgra-

jena manjšina nikoli ne dela tako. Daleč proč od pravega katolištva pa so možni taki poizkusi proti katoliškemu narodu in jih trenutno v treh goji dotaknjenih pokretih dejansko doživljamo. Veliki hrup o zbiranju demokratičnih sil proti demokraciji usmerjenemu narodu pa je samo maskiranje diktatorskih teženj.

Zadaj za vsemi temi gesli in frazami o svobodah in o demokraciji in za vsem vpitjem in truščem pa se skriva čisto navadna otipljiva borba za diktat, ki ga mi iz katoliškega občestvenega in slovensko-narodnega stališča odločno odklanjamo. Naš narod ne rabi liktorja, ne njegovih palic in ne njegove sekire.

Dr. Pavel Robič:

Pomen okrožnice Leona XIII. „Rerum novarum“

VIII.

Ena največjih zaslug delavske okrožnice je brez dvoma poživitev prave delavske samozvesti, ki je zaradi velikega obubožanja delavcev in zaradi preziranja od strani mnogih drugih stanov takrat silno opešala. Podobno kot znani začetnik marksizma v svojem manifestu je tudi Leon XIII. v svoji okrožnici pozval vse delavce, vse proletarce, naj se združijo, a v popolnoma drugačen namen: medtem ko je oni pozival k revoluciji in netil zavist in pohlep, je papež pozival k vzajemni samopomoči. In to je tretji činitelj, ki naj pri zlaščevanju delavskega položaja sodeluje z državo in cerkvijo. Kaj je Leon XIII. naročil delavcem samim in kaj so delavci sami v ta namen storili, to zdaj prav na kratko premostrimo:

Kaj naj delavstvo samo zase stori? Na dva načina si more pomagati: najprej z ustanovami, s katerimi bodo delavci skupno pomagali potrebnim in potem in to pred vsem z delavskimi organizacijami.

Kaj je mislil Leon XIII. o ustanovah prve vrste? Med take ustanove šteje papež društva za medsebojno pomoč, razne naprave, ki bi jih ustanovili zasebniki v korist skupnosti: za zaščito delavcev, za osirotelo ženo in otroke, za slučaj onemoglosti ali nesreče. Sam našteva zaščitne ustanove za varstvo dečkov in deklic, mladih in starejših.

Prvo mesto pa daje papež delavskim, strokovnim društvom, ki so nekdanje že obstajale v veliko korist vseh članov in proseh in napredek stroke same. Tako strokovna društva je treba prilagoditi modernim razmeram in jih pomnožiti in poživiti.

Pomanjkanje organizacij je znamenje smrti. Kakor človeški organizem raste in vse organe in ude telesa razvija vedno krepkejšo, tako se mora tudi večje občestvo (država) organsko razvijati, če hoče močno živeti. Država ni samo ogromna masa poedincev pod enim vrhovnim vodstvom, marveč razčlenjeni organizem. Strojne organizacije so v državi to, kar organ v človeškem telesu.

Papež torej hoče stanovsko ureditev države. Pot do te ureditve pa mora pred vsem pripraviti delavstvo samo s tem, da se zbere v svoje strokovne organizacije. Če potem država stori svojo dolžnost do vseh strokovnih organizacij, to je, do vseh organiziranih stanov, bo s tem krila vse člane poedinih stanov.

Pri tem delu pa povzroča posebne težave različno versko prepričanje posameznih delavcev. Katoliška strokovna organizacija ne more biti zgrajena samo na stanovskem temelju brez ozira na vero delavca. Dokler in kjer je katoliških delavcev premalo, da bi se mogli organizirati samostojno v svoji strokovni organizaciji, ni hotel obsoditi Leon XIII. delavca, ki bi sicer padel v bedo, če je ostal član katoliške drugega strokovnega društva; ob enem pa naj bi bili taki delavci člani kake stroge cerkvene družbe, da bi tam dobili to, česar jim versko indiferentna strokovna organizacija dati ne more. Kjerkoli pa je mogoče ustanoviti strokovno organizacijo

na katoliškem temelju, tam je vsekakor nujno želeli, da sami osnujejo svoja društva in združujejo svoje moči. Boj, ki je od njega toliko odvisno, bodo lahko pametno poravnali krščanski delavci, če bodo združeni v organizaciji in vodeni od pametnih voditeljev šli po poti svojih prednikov.

Kaj so delavci storili od vsega tega, kar jim je papež priporočal? Precjé v obojem oziru, zlasti z ustanavljanjem strokovnih delavskih organizacij. Na Leonovo pobudo so se krščanski delavci prvič začeli samostojno organizirati, tako, da jim ni bilo treba nič več hoditi v službo socialistov in delati števila njihovim organizacijam ter radi svojega vsakdanjega kruha postavljati svojo vero v nevarnost. Ustvarili so močne strokovne organizacije, v katerih so se zbrali ne samo delavski interesi, ampak pred vsem versko prepričani delavci. Tako je ta organizacija postala močna zaščita ubogih in tlačanih, obenem pa vzgajala zares krščanske delavce, »ki so družili marljivo strokovno delo z zveličavnimi verskimi zapovedmi, krepko in uspešno branili časne zadeve in pravice, čuvali pa obenem dolžno pokorščino pravičnosti in se odkritosrčno prizadevali za sodelovanje z drugimi socialnimi sloji za krščansko obnovo vsega socialnega življenja.«

Ko so delavske organizacije rastle, so jih države priznale; velik del socialne zaščite je država sprejela na pobudo delavskih organizacij. Reči moramo, da so delavci sami za zboljšanje svojega položaja ogromno storili. Če je še zdaj težko, kako bi bilo šele, če bi delavstvu ne bila že pred 40 leti dana magna carta.

Podrejeno gibanje

Mož in žena sta se sprla. Mož je trdil: »Travnik je pokosen.« Žena: »Ni pokosen, postrizen je.« Kdo ne pozna te zgodbe? Nazadnje se je mož ujezil in vrget trmasto ženo v vodo, pa še ko je tonila in jo je voda zalivala, da ni mogla kričati, je roke iz vode molela in s prsti »strigla« v znak, da je bil travnik postrizen in ne pokosen.

Tak vtis imamo, če čitamo v »Del. pravici« in v njenih simpatizerjih od »Delavca do Jutra« vedno eno in isto lajno: ZZD je politični privesek, je trenutni politiki priborjeni pokret. »Postrizeno je, postrizeno,« kriči tako v zadnjem uvodniku zopet JSZ, pa čeprav čuti, da jo rast naše organizacije že tako močno zaliva.

Res je, mi smo podrejeno gibanje, ker smo in hočemo biti sestavni del celokupnega slovenskega katoliškega narodnega gibanja. Temu skupnemu gibanju smo podrejeni, da celoto podpiramo in da celota podpira nas. V majhnem narodu je najmanj mesta za cepljenje sil in moči. Temu skupnemu cilju mora biti v katoliškem narodu podrejeno tudi narodno politično gibanje. Tudi ta mora služiti višjim smotrom in ciljem. Ni sam sebi na-

Edina pot iz »Raja« ...

Sovjetski sistem državne uprave je zgrajen na nezaupanju. Na ovadbo tajne policije mora pasti vsak ovaduh, pa naj bo na še tako uglednem mestu. Cela vrsta bivših ruskih diplomatov sedi po ječah, če sploh še živijo. Tako so izginili berlinski veleposlanik Jurenjev, poslanik v Rukrij, Karskij, Varšavski poslanik Dantjan, polnomočni minister v Rigi, Brodovskij, Polenski, minister v Helsinski Bogomolov, poslanik v Nankingu, Ostrovski, poslanik v Bukarešti in drugi. Pred nekaj dnevi je podobni usodi srečno ubežal naslednik Ostrovskega Butenko. Iz Rima je pisal na poslanstvo v Bukarešto, naj ne bodo v skrbeh zanj, da je zdrav in vesel v Rimu. Preko tržaške radijske postaje smo poslušali njegov govor v francosčini. Tam je povedal, da je že delj časa skušal uiti iz sovjetske Rusije, kjer je življenje nezno, pa se mu ni drugače posrečilo kot preko diplomatske karijere. To je bila edina pot, da je mogel zbežati iz komunističnega »raja«. Postal je poslanik v Bukarešti, in od tu je mogel srečno pobegniti. Poročal je o razmerah v Rusiji v primeru z razmerami v ostalih državah. Rekel je, da je spoznal do dna lažnost komunizma in da se za vedno obrača od njega. Sklenil je svoj govor s slovesno obljubo, da odslej vse svoje moči posveča delu zoper komunizem, ki je največje zlo za današnje človeštvo.

Znano je, kako se je sovjetska država v primeru Butenka pred vsem svetom blamirala. V Romunijo je poslala naravnost surovo noto, kakor da je tamošnja vlada bila kriva njegovega izginotja. Zahtevala je najstrožje preiskave »zagonetnega dogodka«. — Po par dneh pa je »tovariš« Butenko sam iz varnega zavetja v Rimu »rešil« to zagonetko in posmeh blaženim ruskim razmeram.

men. Še veliko manj je to, kakor pa svetovni pokret oblastnih stanovskih organizacij. Smešna je zato kršč. socialistična »Pravica« v gramofonskem ponavljanju svojih očitkov proti ZZD.

Strahno morajo biti pisci okrog »Delavske pravice« trdoglavi, da ne morejo dojeti preproste resnice, da je narod in njegova skupnost nad stanovi in nad strokovnimi organizacijami. V pravi demokraciji je to edino možen red. JSZ pa bi seveda rada bila nad narodom, mala peščica bi hotela odločati sama neomajno o usodi in potih celote in to proti njenemu duhu in težnjam. To se pa po domače pravi, da hoče JSZ narod terorizirati. Zato ji radi priznavamo, da ni podrejena, ampak hoče biti nadrejena.

O JSZ bomo zato rekli: Ni narodna, ker je proti narodu, ni demokratična, ker hoče narod terorizirati, ni niti katoliška, ker v njej sploh ni duha občestvenosti, ki zahteva gotovo sovporeditev, pa tudi podreditev sil skupnemu cilju.

Pri veliki košnji, pri velikem delu za slovensko katoliško skupnost JSZ noče kositi, ampak striže v skupno škodo za svoje »koristi«.

se je potem čuditi nad tolikšnim številom nezgod?

Kmetje in delavci so mrmrali, še mnogo bolj pa židje. Prebrisan židje so lahkovernega kmeta prevarili, oderuško zaslužili, toda čemu šikanirati celokupno raso? Židje niso uživali polnih meščanskih pravic, v mesta so se mogli naseliti le v določenem številu, le z dovoljenjem oblasti so lahko posejali višje šole, zemlja zanje ni bila naprodaj, imeli so omejeno volilno pravico in policija jih ni ščitila kadar so se nad njimi vršili pogromi. Zato se pač ni čuditi, da so baš židje tvorili glavni kader revolucionarjev. V mnogih socialističnih organizacijah je bilo dostikrat tretjino židov, večinoma na vodilnih mestih. Monarhisti so jih smatrali za glavne hujšake proti državi avtoriteti.

Inteligenca je v teh zmedah odpovedala. Mesto da bi gradila, je z negativno kritiko in hujškarijo le razdirala. Duhovščina in učiteljstvo je bilo pod pritiskom od zgoraj in vrhutega še slablo plačana, zato je vršila svojo službo šablonsko. Popom je manjkalo višje izobrazbe, ljudstvo so vzgajali k smešnemu praznoverju mesto k pravi krščanski ljubezni do bližnjega.

Kanadski škof Clapin je po daljšem bivanju v Rusiji zapisal: Rusija je dežela, v kateri preprosto ljudstvo nosi Boga v duši in srcu, z vero je prepojeno od vrha do tal. Ruski plemič Korostavec je to sodbo upravičeno še izpopolnil in sicer: Ljudstvo vse preveč spaja pravo vero z smešnim praznoverjem.

(Dalje prih.)

Delo dokazuje!

V zadnjem času se kar vrste napadi na našo organizacijo v nam in našem pokretu nasprotnih časopisih. Mnogokrat pa se ti listi in lističi tudi spotikajo nad obstojem ZZD, češ kaj je treba ZZD, kaj je treba »zelencev« in »razbijačev«, samo razdor delajo in vlečejo s kapitalom ter izdajajo delavski »razrede«.

Ne zdi se nam vredno tukaj odgovarjati vendar se nam važno zdi ponovno poudariti, da je ZZD potrebna in da v redu vrši svojo nalogo.

Ce gledamo samo na materialno stran, ne oziraje se na veliko kulturno delo, ki ga ZZD vrši v krajih, kamor še ni stopila nobena druga, ne prosvetna, ne strokovna organizacija, je ZZD vršila in še vrši veliko delo za dobro delavstva.

Ze samo plačna gibanja, ki jih je ZZD izvedla v preteklem letu sama ali pa z drugimi organizacijami, dokazujejo, da je ZZD izpolnila svojo nalogo. Ze samo povprečen račun nam pokaže, da je ZZD v preteklem letu pridobila delavstvu

letnih 750.000 din

poleg drugih ugodnosti. Če bi n. pr. naša organizacija na članarini prejšnje leto prejela od delavstva do 100.000 din (tisti, ki strokovne organizacije poznajo, vedo, koliko more organizacija pri članarini 4 din mesečno prejeti v resnici) je še kljub temu delavstvu

vsaj sedemkrat povrnila vlozeni denar.

To je dejstvo, ki ga ni mogoče izbrisati, pa če tudi smo »zelenci« in »razbijači« in karkoli. Vemo, da druge starejše in tudi številčno močnejše organizacije lahko pridejo z večjimi številkami, tega ne zanikamo, toda če pomislimo, da naša organizacija obstaja šele dve leti in da ima 3600 članov delavcev, smo s tem uspehom lahko zadovoljni. Ze teh 750.000 dinarjev delavstvu pridobljenega denarja, ki bi jih delavstvo brez ZZD ne imelo, upravičuje njen obstoj. Zaupanja v našo organizacijo delavstvu ne morejo vzeti ne klevetanja po časopisih, ne napadi na shodih in sestankih. Bolj kot samohvala potrjuje dejstvo, da je naša organizacija od 1. januarja 1938

narasla za 2300 članov.

Torej novih 2300 članov, ali 3600 članov v dveh letih obstoja! Katera organizacija, ki nas napadajo, more zaznamovati tak napredek? Še par let, pa bomo v vseh ozirih dohiteli druge 30 in 40 let obstojajoče organizacije.

Na teror in političen vpliv

se bodo hoteli v teh dejstvih izgovarjati nasprotniki. Kakšen je ta teror in kakšen je ta vpliv, pa najbolje vedo naši člani sami in bodo to lahko povedali vsakomur. Druga vabila so, ki delavce vodijo k nam. Še imajo slovenski katoliški delavci

zvesti načelom in tradiciji

svojega naroda čut, da vedo sami od sebe, v kateri organizaciji je njih mesto. In tudi tisti, ki so od enih ali drugih zabljeni in speljani na druga pota, bodo končno spoznali pravo pot. Politika se menja,

načela ostanejo.

ZZD je podjetniška organizacija, bodo zopet nasprotniki opravičevali svoje stališče nasproti naši organizaciji. Naj nam navedejo samo en primer, v katerem je ZZD ščitila koristi podjetja in izdajala interese delavstva. Ali ne govore dovolj glasno.

Slovenske Konjice, Sv. Lovrenc na Pohorju, Sladki vrh, Crna itd., kako je ZZD branila »koristi« podjetja. Vsem, so še v spominu dogodki ob priliki stavke v Sl. Konjicah, kjer se je morala ZZD boriti ne samo proti nemčurkemu podjetniku Laurichu, ampak tudi proti stavkokazom in drugim nasprotnikom delavstva, ki so se pozneje organizirali v Narodno strokovno zvezi. Takih primerov tudi druge ne manjka.

Zakaj je ravno ZZD, če je

podjetniška organizacija,

pri odpustih največkrat najbolj prizadeta in zdecimirana?

Povdarjamo! Nismo razrednoboja organizacija. Nam ne gre za to, da bi delavstvo spravljali v ekstrem. Ne! Če se da kaj doseči iz lepa, delamo iz lepa, če pa ne, smo pripravljeni poseči po vseh dovoljenih sredstvih, da pridobimo delavstvu tiste pravice, ki mu pripadajo

po božjih in človeških zakonih.

To dokazujejo stavke, ki jih je ZZD v preteklem letu izpeljala, ali pa pri njih sodelovala. (Sl. Konjice, Sv. Lovrenc na Pohorju, Gračnica pri Rimskih Toplicah itd.)

Nismo razrednoboja organizacija, naš cilj ni svetovna revolucija, mi hočemo mir in pravico.

Za pošteno delo, pošteno plačilo!

je naše geslo in vodilo pri našem delu, zakaj delavska organizacija smo in naše delo to dokazuje!

Ako nas nasprotniki v obrambo svojega prestiža in obstoja napadajo, nas to ne boli. Čim bolj nas bodo napadali, tem bolj sigurni bomo, da smo na pravi poti!

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(17) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Rentabilni del je znašal torej le 4 hektarje. Mali kmet ni imel sredstev za modernizacijo. Posevki bogatih veleposestnikov so sijajno uspevali, kmetu pa so se komaj izplačali. Nasprotstvo med velikim in malim kmetom je vedno bolj naraščalo. Davščine so pobrale do 10%, denar si je kmet sicer lahko izposodil, toda pod kakšnimi pogoji? V mestu je posojal žid, na deželi veleposestnik. Nobena redkost niso bile 100% obresti. Za poravnavo teh obrestí so se oče in mati, a tudi otroci morali udiinjati za posle. Povečini je bil mali kmet hkratu tudi hlapec, imetja pa je imel za umreti preveč, za živeti premalo. Kako so pač morale vplivati na ubogo ljudstvo besede, ki jih je ob neki priliki izrekel knez Saltykov: »Niti pedi naše zemlje ne odstopimo, niti zrna naših polj, ne bilke naših travnikov in niti krepelca naših gozdov.«

Po vsem tem smemo trditi in to upravičeno, da je bila zgodovina ruskega kmeta vsa stoletja zgodovina trpljenja: Primanj-kovanje zemlje in kruha, nezno davki, sramotno postopanje, k temu pa še vedno povračajoča se leta lakote. Država je videla v kmetu objekt za davščine, veleposestnik pa objekt izkoriščanja. Kaj čuda, če je v srcu kmeta tlelo sovraštvo do države in plemstva. Razjarjen po birokraciji, nahujskan od inteligence je sicer do brosrčni mušik dozorel za revolucijo.

Položaj delavstva je bil istotako žalosten. Ob početku tekočega stoletja je doživela ruska industrija silen razmah. Produkcija surovega železa je narasla leta 1900. v Franciji za 31%, v Nemčiji za 72%, v Rusiji pa 190%. Proizvodnja jekla v Franciji je bila 67%, v Nemčiji 78%, v Rusiji 116%; premog v Franciji 26%, v Nemčiji 52%, v Rusiji 131%. Produkcija nafte je znašala navedenega leta v Združenih državah 9% več, v Rusiji pa 132%.

Bogastvo domačih kapitalistov se je množilo v istem razmerju. L. 1890. je znašal domači kapital veleindustrije komaj 21%, 15 let pozneje že 50%, tik pred vojno pa je v veleindustriji prevladoval skoro izključno ruski kapital.

Pri tako rapidnem razvoju je seveda število delavstva silno naraščalo. Bilo ga je v izobilju in zato delovna moč cenena.

Plače so komaj zadostovale za skromno preživljanje. Plačevanje se je vršilo neredno, redkokje štirinajstredno, največkrat le tri ali štirikrat na leto. Delavstvo je prejelo plačilo tudi v živilih iz tovarniških konsumov.

Stanovanjska beda je zavzemala neverjeten obseg. Mnogo delavcev je spalo na kraju dela samega, na tkalnih mizah in v prostorih za stroje. Poleti so tudi najbolj flegmatičnega bolhe pregnale na prosto. Družinski člani so spali ob stenah na tleh.

Nad zdravstvenimi razmerami so tožili vsi nadzorniki tovarnen. V nekaterih tekstilnih tovarnah je bilo od 1000 delavcev 13 jetičnih. Vsled tesnega prostora so stali stroji natrpani drug ob drugem. Ali

Z delavskih bajišč

Maribor

»Delavska pravica« z dne 17. II. si je izposodila organizacijo ZZD, ker si je dovolila slednja postaviti kandidate ob priiliki zadnjih volitev obratnih zaupnikov v tekstilni tovarni August Ehrlich v Mariboru.

Neverjetno so gospodje od JSZ kratkovidni in tudi ne vedo kako ima laž kratke noge.

V omenjeni notici laže »Delavska pravica« takole: »... V tovarni August Ehrlich so pa letos nastopili tudi zeleni. Obljubili so, kako bodo vsakega spravili v državno službo, kdor bo nje volil. Zanje so agitirali tudi mojstri. Na svojo listo pa so postavili tudi kandidate, ki so prešli do danes že vse barve in organizacije in bodo tako prešli tudi zeleno, zlasti ako ne bo nič z državnimi službami. Hvalisanje o neki zmagi se bo kmalu razblinilo. Dobili so polovico zaupnikov, drugo polovico pa mi in rdeči. Pustili smo zelenim tudi starešino in tajnika zaupnikov. Sedaj pričakujemo bajne uspehe, ki so jih obljubljali pri volitvah.« ...

To vse laže »Delavska pravica« zato, ker računa, s tem, da bo zbegala delavce in pri njih omajala zaupanje do organizacije in zaupnikov. To nam je v zahvalo, ker smo tako dolgo dobrohotno priznawali belim v Mariboru.

Ne bomo razlagali na dolgo in široko, kako ni bilo in kako je bilo. Povdarimo naj samo to, da je ZZD nastopila s svojo kandidatno listo na ponovno prošnjo delavstva samega. Obljubljalo se ni nikomur državnih služb. »Delavska pravica« je dosegla s svojo lažjo obratni uspeh kakor ga je pričakovala, ker sedaj delavstvo v Mariboru ne bo verovalo v poročanja »Delavske pravice«, če tudi bi kedaj kaj resničnega poročala, kar pa se ji zelo redko posreči.

»Delavska pravica« laže tudi z naslednjim odstavkom, ko pravi: »... Volitve v Mariboru so tudi pokazale, da je med delavstvom še prav malo resnosti, da pri manjkujče marsikje tudi poštenost in objektivnost in zdravega gledanja na čase, v katerih se nahajamo. Sicer pa še toliko število izvoljenih zaupnikov kakršnoli barve nič ne pomeni, če ni delavstvo strokovno organizirano. Kjer se dobri in pravi zaupniki potegujejo za delavce, tam se morajo tudi vsi delavci potegniti za zaupnike, če je treba. Zato v vse tovarne strokovno organizacijo.« ...

V citiranem odstavku podtika »Delavska pravica« delavstvu neresnost, nepoštenost in neobjektivnost. To, kar podtika drugim, tiče JSZ in njihove rudeče sodruge, s katerimi so se vezali na skupno listo proti listi ZZD. Po slabi tovarišiji pa vedno glava boli. O, boli jih pa prav zares po tovarišiji z rudečimi zavezniki. Sedaj pa pogledimo, kaj misli »Del. pravica« pod »neresnost«.

Po našem skromnem mnenju je pripisati »neresnost« Jug. strok. zvezi, ker se je vezala z rudečimi sodrugi, ki so jih že neštokrat potegnili.

»Nepoštenost« — to tiče pa najbrže rudeče sodruge, ker so se brisali iz skupne kandidatne liste četrte ure pred volitvami vsi rudeči kandidati, ker so rudeči imeli pripravljeno že lastno listo in so tako pustili bele na cedilu. Belim se je potem s skrajnim naporom posrečilo sestaviti tik pred volitvami svojo kandidatno listo. Kako je delavstvo sodilo potem švigašvago politiko Jug. strok. zveze, se vidi lahko po oddanih glasovih za JSZ, ki jih je prejela 27 ali primerjalno povečano več kot 100 glasov manjše kakor pa ZZD.

»Neobjektivnost« pa velja onim 27 delavcem, ki so volili listo belih.

Edino resnico, ki jo je »Delavska pravica« zabeležila, je zadnji stavek obravnavega članka, ki glasi: »... Zato v vse tovarne strokovno organizacijo... Da to je pa res. Tudi mi pravimo: ... V tovarne organizacijo ZZD ne pa »Vereine« ... !

Jesenice

V nedeljo smo imeli v veliki dvorani Krekovega doma članski sestanek naše jeseniške skupine kovinarjev, ki je bil v času enega meseca že tretji. Če upoštevamo gostoto sestankov in to da je bilo mnogo članov zadržanih radi nujnih del v podjetjih svojega gospodarja, je bil sestanek dobro obiskani.

Na sestanku so govorili tovariši Casar Albin, predsednik volilnega odbora za izvedbo volitev obratnih zaupnikov, tovariši Janez Glavič in urednik dnevnika »Slovenec« g. Ilja. Zborovalci so pazno sledili izvajanjem govornikov, zlasti pa nad vse zanimivemu in stvarnemu poročanju tovariša Janeza Glaviča. Mož, ki je že nad 40 let v službi podjetja KID, je iz svojih praktičnih izkušenj znal nazorno pokazati mladim borcem v naši organizaciji, kako

se nikoli ne smejo strašiti pred nasiljem nasprotnikov, pa tudi, kako je edino krščanski svetovni nazor in na njem do sledno zgrajena delavska organizacija edinstveno poročstvo poštenega dela za delavstvo.

Želimo za to, da bi na sestankih ZZD še ponovno nastopali možje s tako bogato prakso in s tako jasnimi nazori, ker le tako se more preizkušeni borbeni kader naših delavcev okrepiti s tradicijami naših predhodnikov in pridobitvami sedanjih iskalcev resnice.

Murska Sobota

VELIKO ZBOROVANJE POLJEDEL-SKEGA DELAVSTVA

V nedeljo 6. marca t. l. bo ob 1/212 uri v Murski Soboti veliko zborovanje vsega prekmurskega poljedelskega delavstva. To bo nedvomno naša največja delavska manifestacija, ker pričakujemo, da se je bo udeležilo nad 4000 delavcev. Na zborovanju bo poleg domačinov govoril naš znanec g. Smersu Rudolf iz Ljubljane.

V nedeljo vsi v Mursko Soboti!

Zveza poljedelski delavcev
v Murski Soboti.

Senovo

V nedeljo, dne 13. pr. m. je imela naša podružnica svoj prvi redni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število naših članov. Naši nasprotniki so hoteli na vsak način uničiti našo zdravo gibanje, a to vidimo, da se jim ne bo nikdar posrečilo, čeprav so nam še za naš prvi občni zbor strgali izpred vhoda v rov naše vabilo. Priporočamo, da marksistični svobodnjaki poduče članstvo, da drugič ne trgajo vabil, kajti mi se popolnoma nič ne vtikamo v njihova vabila. Na občnem zboru je v kratkih besedah vzpodbujal tovariši tajnik Demšar h korajžnemu delovanju za našo stvar in naj se naši člani ne ustrašijo groženj in raznih zasramovanj s strani gotovih naših nasprotnikov. Saj vedo, da je tudi naša organizacija ZZD svobodna organizacija, katera se bori, da se vse zakonite pravice delavstva upoštevajo in položaj delavstva izboljšava. Za poročili tajnika, blagajnika in revizije nam je pa v lepih besedah razložil č. g. svetnik Tratin razliko med našim pokretom in pa marksističnem, za kar smo mu zelo hvaležni. Razpravljali smo tudi o novem pravilniku Bratovskih skladnic in bo tudi naša ZZD delala na to, da se gotove trdote v njem popravijo v korist rudarjem. Potem se je naš novi predsednik tov. Ban Miha zahvalil gospodu svetniku za lepi govor in občni zbor zaključil.

Tovariši, sedaj pa na delo, da se bo naša podružnica tudi vnaprej lepo razvijala. S ponosom lahko rečemo: ovire smo premagali. Če pa bo le kateri naš član šikaniran ali prizadet pri delu od strani gotovih neizobraženih sodrugov, naj pa to takoj javi vodstvu podružnice, katera bo že vse uredila na merodajnih mestih.

Ljubljana

Usnjarji. V sredo 16. februarja se je vršil ob 17.15. uri v gostilni Rozman na sv. Petra cesti prvi redni občni zbor naše Strokovne organizacije. Udeležba je bila spričo razmer vseskokor zadovoljiva. Občni zbor je potekel popolnoma v redu in se je izvolil tudi popolnoma nov odbor, ki se je na svoji prvi redni seji 18. februarja konstituiral takole: predsednik: Škof Jože, podpredsednik: Omerza Franc, tajnik: Rebernak Ivan, blagajnik: Gaberc Jože. Odborniki so: Šoba Janez, Kotnik Peter in Cedilnik Franc. V nadzorni odbor sta izvoljena Pirnovar Alojz in Mrzlikar Anton. Delegata za občni zbor sta Križaj Jakob in Škof Jože.

V četrtek 23. februarja je imela naša organizacija prvi redni članski sestanek po občnem zboru. Udeležba je bila dovoljna. Obravnavale so se važne organizacijske zadeve. Tudi novo konstituirani odbor se je članstvu predstavil. Določili so se tudi pomožni blagajniki in sicer: v pritičljivi tovarne bo pobiral članarino Šoba Janez, v drugem nadstropju Pirnovar Alojz, v ostalih oddelkih pa blagajnik Gaberc Jože. Odbor poziva vse članstvo, da imenovanim plačuje članarino, ker prvi predpogov za redno delovanje organizacije je, da članstvo v redu in točno plačuje članarino.

V bodoče se bodo vršili članski sestanki našega delavstva redno, ker le z rednimi sestanki se more članstvo vzgajati v pravem duhu.

Drugi sestanek bomo javili pravočasno, pozivamo pa že sedaj vse članstvo, da se sestankov gotovo in točno udeležuje!

Fotografii. Večina obrti stremi v glavnem za tem, da se čimbolj izpopolni v umetnosti, da čimbolj obvlada svoje delo

in s tem tudi konkurenčni trg. Je pa tudi nekaj obrti, ki stremijo v glavnem za dobikom.

K takim lahko prištevamo danes tudi fotografsko stroko z izjemo nekaterih obrtnikov, ki upoštevajo v glavnem tudi umetno izdelavo produktov.

Glavni krivce propadanja čuta za umetnost je — zgrešeni obrtni zakon.

Veliko je namreč danes mojstrov, ki so po usmiljenju obrtnega zakona prišli do koncesije. Vedeli so namreč, da je za pridobitev obrtnice potrebno samo spričevalo za 3 letno prakso, ali pa tudi tega ne. — Saj si pred aprilom lanskega leta dobil mojstersko spričevalo, če tudi si bil pokrajinski fotograf. — Danes je boljše samo v toliko, da mora pokrajinski fotograf delati izpit pred komisijo.

Radi tega je nujno potrebno izboljšanje zakona, da bo komisija podelila kvalifikacijo samo kvalificirano vrednemu. Ravno sprememba zakona bo tako dala jamstva, da se boš boril v cenah in v kvaliteti z enakovrednimi.

Tobačna tovarna: Delavci — člani ZZD in prijatelji! Danes volite nove obratne zaupnike. Zadnje volitve je banska uprava radi mnogih grobih zakonskih prekrškov s strani naših nasprotnikov razveljavila. Dala je tako na našo zahtevo mesto pravici. Za razveljavljenje zadnjih volitev navaja odločba sledeče razloge:

»Po izvedenem postopku se je ugotovilo, da predsednik volilnega odbora za potrditev kandidatnih list ni sklical seje volilnega odbora. Tudi ni skrbel, da bi bila kandidatna lista ZZD razobsežena v oddelku fabrikacije cigar. Nadalje je dopustil, da se je ob pričetku volitev nahajalo v volilnem lokalu več volilcev kot to dopušča čl. 27. »Navodila za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov. Zadevno je napravil red šele ravnatelj tovarne. Razen tega je dokazano po izjavi priče Erjavec, da je stopil nosilec liste Zveze monopolnih delavcev Černe v samem volilnem lokalu k vsakemu izmed volilcev in jim nekaj prigovarjal. Dalje je hodil kandidat na navedeni listi Artač v volilnem lokalu okoli volilk in jih ogovarjal z besedami: »Ne to! ono!«, s čimer je očividno vplival na volilke, naj volijo določeno listo. Oba, Černe in Artač sicer priznavata, da sta hodila od volilca do volilca, zanikata pa, da bi nagovarjala volilce v prilog njihove liste odnosno, da bi bila agitirala za to listo. Zagovoru imenovanih pa ni verjeti, ker sta delala navedeno skoro gotovo le v namenu, da tako vplivata na volilce, zlasti, ker sta bila to nosilec liste in kandidat na tej listi. Glede Artača pa je itak po izjavi priče dokazano, da je govoril volilkam »ne to — ono!« Le to postopanje imenovanih, kakor tudi ostalo postopanje odn. odpustanje predsednika volilnega odbora je bilo take narave, da je moralo vsekakor kvarno vplivati na pravičen razvoj volitev.«

To so razlogi razveljavljanja in tako so danes nove volitve.

Delavci, ne dajte se danes begati lažnim geslom nasprotnikov, ne strašite se njihovih groženj. Ne dajajte svojega glasu breznamodnim rdečkarjem, ki jim je predvsem le za kulturno gonjo.

Kdor je za izboljšanje gnotnega položaja tobačnega delavstva, kdo je za neokrnjeno obratovanje v podjetju, kdor je za pošteno zastopstvo poštenega tobačnega delavstva, voli danes našo kandidatno listo in odda zanjo glas z zeleno glasovnico.

Umrla je naša zvesta članica Jenko Ivana v soboto 26. februarja. Bog ji bodi dober plačnik za njeno zvesto delo v naših katoliških vrstah.

Velenje

Dolgo časa so rudarji pričakovali ne strpno, kdaj se bodo nadaljevala pogajanja za sklenitev novega »Radnega ugovora«. Končno je ta čas vendarle prišel. Centrala ZZD je bila od Centralne direkcije državnih rudnikov v Sarajevu pisмено obveščena, da se bodo pogajanja za sklenitev »Radnega ugovora« zopet nadaljevala 1. marca t. l. v Sarajevu.

Rudarje, organizirane v ZZD, bo pri pogajanjih zastopal rudar tov. Zajc Vekoslav iz Velenja.

Vse napeto pričakuje, kakšen bo potek nadaljnjih pogajanj. Upamo in želimo, da bi bil uspeh ugoden tako, da bi si rudarsko delavstvo, ki je eno najrevnejših, vendar enkrat opomoglo.

Dražgoše

Dne 6. marca se bo vršil redni občni zbor strokovne organizacije delavcev ZZD v Dražgošah. Vabimo vse tovariše, da se občnega zbora udeleže v čim večjem številu.

Organizacija dobro napreduje. Kar je delavstva organiziranega je organizirano v ZZD. Spomladi, ko se bo tudi za delavstvo začela sezona, se bo delovanje organizacije še poživilo. Pristopati bodo začeli novi člani in s tem bo organizacija narasla.

DROBNE DOMAČE

Med nevarne otroške igrače spada tudi železna cev, v katero otroci nabijejo smodnika in kamenja. Tako je tudi učenec ljudske šole doma iz Strigove, imel pri sebi v šoli tako cev, nabito s smodnikom. V otroški radovednosti se je s to cevjo igral med šolskim poukom, toda nenkrat se je smodnik vsled trenja v cev užgal, razstrelil cev tako, da so drobci cevi hudo ranili učenca, katerega so pripeljali v bolnišnico v Murski Soboti, kjer so ugotovili, da ima prestreljena čreva. Kljub vestni zdravniški pomoči mu ni bilo pomagano in je za poškodbami izdihnil.

V Selnici ob Muri sta sin in oče spravljala iz gozda posekana hrastova debla. Oče se je nekaj časa zamudil doma, dočim je sin odšel v gozd, kjer je hotel sam nalogati debela na voz. Že preje posekan hrast je skušal izpodnesti, vendar mu je na zledenelih tleh spodrsnelo tako, da se ni ob pravem času mogel ogniti padajočemu deblu, ki ga je z vso silo pritisnilo k tlom. Ko je prišel oče na mesto, je našel sina ležečega v nezavesti in mu je skušal pomagati. Vendar je bila vsa pomoč zaman, ker je deblo stisnilo nesrečnemu Jožefu Gorniku prsni koš.

Za 6.300.000 dinarjev bo odkupila država lokalno rogaško železnico. Ministrski svet je to pogodbo odobril, ki jo je sklenil v imenu države prometni min. dr. Spaho.

Na cesti blizu Slovenjgradca so našli ležati 52 letnega zidarja Jakoba Globočnika. Mož, ki se je vračal z dela, se je mimogrede ustavil tudi v obcestni gostilni, kjer je zavžil nekoliko preveč alkohola. Na poti domov je padel ter v mrzli noči zmrznil.

V mladostni nepremišljenosti je 20 letni Alojzij Vilčnik na postaji Moškanjci pod Ptujem vzel sprevedniku med vožnjo signalno platno in razpočnik. Fant ni vedel, zakaj se omenjeni predmeti rabijo, zato je v radovednosti doma razpočnik demontiral, toda naenkrat se je začel v hiši strasen pok. Na hiši so popokale vse šipe in Vilčnik se je zgrudil v krvi, dočim sta njegova mati in sestra ostali nepoškodovani. Nesrečni fant je v nekaj trenutkih izdihnil.

Med dva vozička, na katerih vozijo rudar, je prišel v Zabukovci pri Grižah 38 letni rudar Štefan Goršak. Ni se mogel ob pravem času umakniti s tira, da sta mu z vso naglico se bližajoča vozička priprila nogo in jo zdrobila nad kolenom. Pripeljali so ga v bolnico, kjer mu bodo morali najbrže nogo odrezati.

V opekarni na Viču je ilovčni plaz zasul delavca Karla Albrehta. Preden so mu mogli tovariši pomagati, da bi ga iz gosto zgneten ilovice odkopali, mu je ta stisnila prsni koš in mu prizadejala druge teške notranje poškodbe, da so ga morali vsled teh oddati v ljubljansko bolnišnico.

Kjer je vino, tam je nož, tako vsaj sta pri nas v mnogih krajih ta dva močno med seboj povezana. Tudi fantje iz Hotiča nad Litijo so se približno po tem vzgledu ravnali. Najpreje so se sprli delavci med seboj, med katerimi je bil tudi brezposelni Ludvik Praprotnik. Naenkrat pa je eden izmed prepirajočih potegnil nož in zabodel Praprotnika v trebuh. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnišnico, dočim so napadalca privlekli orožniki v jetnišnico.

Veliko razumevanje za novo ustanovljeno Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani je pokazal minister dr. Anton Korošec, ko je podaril tej mladi ustanovi znesek dni 50.000.—, da bi mogla razviti vse svoje moči za uspešen duhovni napredek slovenskega naroda.

Vlomilsko tolpo, ki je strašila po Haložah, se je posrečilo prijeti našim vestnim orožnikom. Vsi tatovi so bili obsojeni na več let ječe in tako se je prebivalstvo Halož za nekaj časa oddahnilo pred nevarnimi vlomilci, pred katerimi ni bilo nič svetega.

Sestanki in zborovanja ZZD

V NEDELJO, DNE 6. MARCA

OPLITNICA: občni zbor ob 8 jutraj v Društvenem domu.

DRAŽGOŠE: občni zbor ob 9 dopoldne v Gopodarski zadrugi v Česnjici.

POLHOV GRADEC: ustanovni občni zbor ob 8 jutraj v dvorani Marijinega doma.

GROBLJE: sestanek ob 10 dop. v Društveni dvorani.

V PONEDELJEK, DNE 7. MARCA

LJUBLJANA: občni zbor splošne podružnice ob 1/21 zvečer v prostorih tajništva ZZD.

V NEDELJO, DNE 13. MARCA

KOMENDA: občni zbor ob 5 popoldne v običajnih prostorih.

SOTESKA: občni zbor ob 1 popoldne v Društveni sobi.

V SOBOTO, DNE 19. MARCA

MARIBOR: ustanovni občni zbor ob 10 dopoldne v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

Naši najboljši odhajajo po plačilo

Pokojni Mihael Oblak je bil mož, da ga je treba iskati. Kristalno čist je bil njegov značaj, svetla in lepa je bila njegova duša. Katoliško dosleden je povsod gradil, kjer je vstajala zdrava rast naših pokre-

tov in se nikoli ni bal stopiti v borbo za zmago naših načel.

Preko 40 let je delal v podjetju KID in si služil tako zase in za svojo življenjsko družico svoj vsakdanji kruh. Vse proste ure izven tovarne pa je posvetil zmagi svojih vzorov. Bil je orač v naših prosvetnih društvih, bil je soustanovitelj jeseniške hranilnice in do zadnjega član njenega nadzorstva, soustanovitelj ljudske kuhinje in v prvih početkih njen sobornik. Kot tambor je na čelu jeseniške Krekove godbe obiskal našeto naših taborov in prireditvev.

Zmerom vesel in živahen je imel same prijatelje, vsi so ga radi imeli in vsi so z njim močno sočustvovali, ko ga je pred 5 leti sredi njegovega neprestanega dela za našo skupno stvar zadela težka nesreča, ko je njegovo zvesto življenjsko družico zadela kap in jo delno ohromela, da poslej ni mogla več vstati. Pokojni Miha je poslej vso svojo veliko ljubezen posvetil njeni skrbi in negi. Zelo pa ga je pri tem bolelo, da je bilo njegovo delo za javni blagor ter rast katoliške moči v kraju tako nasilno prekinjeno. Vendar, ko je vstala k novemu življenju prava dosledna katoliška zavednost jeseniškega delavca in je bila ustanovljena naša organizacija Zveze združenih delavcev, ni mogel, da ne bi aktivno pri njej sodeloval. Postal je njen član in prav za tekoče volitve obratnih zaupnikov prevzel v starešinskem volilnem odboru predsedniško mesto. Ves vesel in živahen je častiljivi mož poprijel za delo, študiral zakonske predpise in se veselil rasti in zmage naše organizacije. Sredi dela in borbe pa je mož zbolel, prvokrat v življenju, legel in umrl.

Zapustil nam je za seboj svetel spomin na njegovo čisto dušo in nam dal zgled najvernejšega in najzgodnejšega katoliškega borca.

Od konca do konca Evrope

V Ankari so se zbrali zastopniki balkanske zveze, da pregledajo novo nastali položaj v evropskih deželah in posledice, ki bi iz njega mogle izvirati za skupnost zveze in za posamezne njene članice. Zdi se, da je delo te zveze v južnovzhodnem delu Evrope močno utrjeno v tem pravcu, da je na vsak način treba ohraniti na evropskem kontingentu med narodi mir. Naša država, ki v tej zvezi tvori nekako osrednje jedro po preudarnosti svojih vodilnih politikov, spreminja nekdanjo smodnišnico nemirov in nastajajočih vojska v temeljni kamen sožitja narodov in njihovega napredka. Članice zveze so na tem zasedanju tudi sklenile, da hočejo priznati aneksijo Abesinije po Italiji kot dovršeno dejstvo in bodo italijanskemu kralju priznale naslov cesarja Abesinije. Naša država je to tako že storila ob priliki sporazuma, ki ga je sklenil z Mussolinijem dr. Stojadinović, ker je računala z danimi dejstvi, preko katerih ni mogoče iti.

Razburljivost v Angliji, ki je vstala ob Edenovem odhodu z njegovega ministrskega mesta, se je kaj kmalu podelila. Razsodni angleški narod je po zadnjem Hitlerjevem govoru v Berchtesgaden uvidel nujnost, da mora prenehati s porivanjem Italije v nemški objem. Mirno je odobril zunanjo politiko svojega ministrskega predsednika, ki je zahteval radi prestiža angleške domovine z Italijo pogajanja, ki naj dovedejo do sporazuma. Trenotno so ta pogajanja že v teku.

Ta pogajanja je z veseljem pozdravil tudi francoski narod, ki se živo zaveda, da je zanj največja nevarnost premogočna Nemčija, kakor je v zadnjem času vstajala iz velikega območja politične osi Rim Berlin. Dobro se zaveda, da se nemški razmah ne bi ustavil ob sedanjih vzhodnih mejah avstrijske in češke države, ampak bi s silo zmagovalca stremel preko Rena v francoske dežele.

Po novi razvrstitvi svetovnih sil, ki so s tako naglico hitele po Hitlerjevem govoru preurejevati in utrjevati svoja nova stališča, je bila opogumljena tudi naša sosedna Avstrija, o kateri se je zdelo, da je njena samostojnost neizogibno zapisana smrti. Ko je avstr. kancler Schuschnigg videl odpor, ki ga je v svetu rodil Hitlerjev govor in je v svoji državi obenem bil deležen nešteti izjav, da so ga avstrijski delavni sloji z vsemi močmi pripravljali podpirati v njegovem stremeljenju in prizadevanju za samostojnost Avstrije, je v svojem govoru 24. t. m. izpovedal z vso odločnostjo, da Avstrija ne misli in ne bo utoniti v nemškem Reichu. Avstrija hoče obstati, čeprav je nemška, samostojna in to katoliška korporacijska država. Govor kanclerja Schuschnigga je bil v svetovnem tisku prijazno sprejet, kar znači, da za kanclerjevim stališčem stoji tako rekoč ves svet.

V tem trenju evropskih sil in ob njihovi novi razporeditvi postaja zelo očito, da so

vse evropske države spoznale, da v njihov koncern nikakor ne spada več sovjetska Rusija. Če hočejo kakorkoli ohraniti narodni mir in sožitje, morajo izrinuti iz svojih medsebojnih odnosov največjega intrigaanta — boljševiško Rusijo. Dejansko opažamo, kako ta velika slovanska država po krivdi razdirajočega boljševizma pri urejanju evropskega sveta nič več ne pomeni. V kolikor je Rusija slovanska država, moramo biti tega na vsak način žalostni, v kolikor pa jo vladajo razdirajoče sile komunizma, smo tega lahko veseli.

Ob teh velikih dogodkih, ki se vrste pred našimi očmi z neverjetno naglico, smo komaj opazili, kako si skuša naša sosedna na severovzhodu, zaveznica Romunija, urediti svoje notranje zadeve. Ta dežela, ki je že dolga leta v težkih političnih in gospodarskih krizah, se je zadnje tedne zvijala kakor v krčih za svoje novo prerojenje. Prišel je poizkus ministrskega predsednika Goge, ki je pa presenetljivo hitro končal z neuspehom. Kralj je zato imenoval novo vladu, ukinil staro ustavo in pripravil so novo, za katero naj bi glasoval romunski narod. Udeležba pri volitvah za novo ustavo je bila dolžnost in ne samo pravica, kakor smo mi to bili vajeni pri vseh volitvah v naši domovini, ko je bilo vsaj v teoriji svobodno, ali hočeš voliti ali ne, za novo romunsko ustavo je tako glasovalo 4.295.308 ljudi, proti pa samo 5.415. Nova ustava daje skoro vso oblast v roke kralju, on odstavlja in namestila vladu, on edini sklepa politične in vojaške pogodbe, on sam napoveduje vojno. Nova poslanska in senatska zbornica bo tako le bolj kraljev posvetovalni organ.

RAZGLAS

Vsled prekoračenja kreditov so po sklepu Upravnega odbora Javne borze dela v Ljubljani z dne 18. februarja 1938 ustavljeni vsi dodatni (izredni) obroki na redno podporo.

Ljubljana, dne 19. februarja 1938.

Javna borza dela v Ljubljani.

Groblje

Sestanek. Vabimo na članski sestanek naše podružnice. Vršil se v nedeljo 6. t. m. ob 10. uri dop. v društvenem domu. Vsi člani naj se ga sigurno udeležijo.

Homec. Poročila se je naša članica tov. J. Martinc z g. Dovčem Francem. Želimo novoporočencema na skupni življenjski poti obilo sreče.

**Vedno sveže, dobro in poceni
dobite v trgovini z meš. blagom
Romana Ložar**

Domžale

Trikot sveta

Zemeljska obla je postala tako majhna, da se zdi človeku, da jo kar v svoji roki zavrti, pa vidi širom zemlje, kar se na njej godi. Moderna prometna zlasti pa občevalna sredstva so svet strnila v neverjetno ozko povezanost. Nobenih razdalj ni več. Kar se je pred nekaj trenutki važnega zgodilo kje na skrajni točki zemeljske oble, razglasi radio vsemu svetu v vednost. Širok postaja tako naš pogled. Male novice so brez pomena. V trušču sveta se izgublja kakor kapljica vode v peščena tla.

Kak potres, izbruh vezuva, mala revolucija v Grčiji, sprememba vlade v Bolgariji, vstaja v Mehiki, zamrznjene ladje v severnem morju, borba Irske za svobodo, govori predsednikov vlad, poroke kraljev in kraljic, vse to je postalo nekam čisto brezpomembno, malenkostno.

Na šahovnici sveta pomenijo le še nekaj veliki kolosi moči, gibanja milijonskih množic, ki stalno povzročajo strah, da se bodo zmajala ravnotežja sil in da se bodo narodi zemlje vrgli v klanje, kakoršnega še slutil nikdo ni dozdaj.

Anglija — Amerika, Japonska — Nemčija — Italija, Rusija — Španija — Francija, tvorijo veliki trikot zanimanja modernega človeka. Orjaški boj se bije za prestiž in korist milijonskih grup. Prva skupina igra vodilno vlogo in jo noče spustiti iz rok. Druga išče potov, kako bi jo sebi priborila. Tretja je bolna na boljše-viškem okuženju in se zvija v krčih, da ozdravi ali propade.

Nezaslišane vsote gredo za dosego ciljev za obrambo interesov in za napad v vseh treh grupah. Mnogo se v tem tednu v tem trikotu premaknilo ni.

V Španiji divjajo bratomorni boji dalje. Države menda zaradi nevmešavanja pošiljajo vsaka svoja ojačenja na pomoč. Francija se lovi za ravnotežje v sebi.

Kitajska več sto milijonska država gre v franže. Nevzdržno prodira Japonska. Rusija mora vsled notranjih in mnogih zunanjih sovražnikov mirno gledati starega tekmeča, kako osvaja njena interesna polja. Ruski velikan mora gledati, kako raste na njegov račun drug velikan, ki bo, ko pride čas, vzdignil pest in ga udaril v azijski obraz.

Agresivna, napadalna je torej druga skupina. Nemčija poudarja vedno večjo strnjenost in enotnost. Stari generali in maršali frče... Vodja združuje vse niti v svoji roki. Zato raste njen pogum in njene zahteve. Njenega klica po kolonijah ni mogoče več preslišati.

BELEŽKE

SIGUREN ZNAK

»Jutro«, ki po trikrat na teden ponatiskuje »Delavsko pravico«, je prišlo v zagato. Ob vprašanju o kršč. socializmu trdi, da je bil dr. Krek kršč. socialist in zdaj pravi, da ne ve, kdo je dober katoličan: ali so bili tisti okrog dr. Kreka ali so tisti, ki se sedaj bore proti krščanskiemu socializmu. Da »Jutro« rešimo iz njegovih težkih dvomov, mu izdamo siguren znak, po katerem bo lahko spoznalo dobrega katoličana. Tisti je, proti kateremu gre »Jutro« danes in je šlo slovensko liberalno časopisje v preteklosti. Torej je bil dober katoličan dr. Krek in so dobri današnji borci proti »kršč. socializmu«, ki ga »Jutro« jemlje pod svoj zaščitni plašč.

ŠTIRIDESET LET STAR UVODNIK

je prinesla »Delavska pravica«. Že pred štiridesetimi leti je bil res umesten, močen v slogu in v zamisli. Kar čuti se, kako diha iz njega čisto drugačen duh, kot smo ga sicer vajeni pri »Delavski pravici«. Po 40 letih pa se je razen v splošnih načelih vendar marsikaj spremenilo. Uvodniki morajo biti časovni, praktično kazati v pravilno smer, sicer je čuti, kakor bi se za starimi zdravimi mislimi skrivala moderna bolna tendenca.

MLADA JUNAKINJA IN UMAZANI VITEZ

V vlaku južne železnice se je odigrala kratka enodejanka, v kateri nastopa »vitez« znanega rodu in grba, in mlada slovenska deklica poštenega srca. Vitez in deklica igrata v železniškem vozu, gledalci so sopotniki. Čas je sedanost.

Vitez začne:

»Gospodična, kaj pa imate tu ta znak? Čigav je ta znak?« Ona nato: »Znak Prosvetnega društva.« — »Zakaj nosite ta znak?« — »Zakaj bi ga ne nosila, če sem članica tega društva?« — »Dajte ga doli!« — »Zakaj? Pred vami?« — »Jaz vam pravim, da ga dajte doli!« — »Kaj pa, če bi jaz rekla: 'Dajte vi svojega doli!'« — »Dajte ga doli, sicer vam ga strgam jaz!« — »Gospod, pazite, da me ne ujezite!« — »To je znak tistih klerikavzarjev, tistih lažnivcev, tisti —«. Tedaj je bilo dekletu dovolj, namerila je desnico, se vzravnala pred njim in rekla odločno: »Gospod, samo še eno besedo zinite, pa vas naklofutam vpričo vseh!« Tedaj je postal ves rdeč

PO SVETU

Kitajska letala so bombardirala glavno mesto otoka Formose Tajhoku. Na mesto so vrgla več stotov bomb ter povzročila veliko materijelno škodo. Razdejanje so bile japonske tovarne, hiše, japonsko letališče, v katerem se je nahajalo čez 40 japonskih letal.

Poljski zunanji minister Beck bo v kratkem odpotoval v Rim. Njegov obisk je predvsem važen, ker se bodo ob tej priliki reševala nekatera vprašanja o ureditvi odnosov do podonavskih držav, ker je sedaj sodelovanje Poljske pri tem vprašanju potrebnije in tudi trenutno močnejše.

Kapitan Codreanu, vodja »Železne garde« je izjavil, da se umika iz političnega življenja. Razvezuje prisego vse legijonarje in obenem razpušča »Železno gardo«. Codreanu svetuje svojim tovarišem, naj se pečajo z zasebnimi zadevami, sam pa odhaja v Rim, kjer bo v italijanščino in francoščino prevedel svojo knjigo »Legionarjem«.

Po vesteh, katere se še ne more potrditi, se bo italijanski delegaciji dalo v Londonu angleško posojilo. Posojilo bo dano v obliki trgovskih kreditov, ki bodo na eni strani omogočili Italiji nakup angleškega blaga, na drugi strani pa bo Anglijo ščitil izvoz v Italijo eventualnih izgub. Kredit se suče okoli 5 do 10 milijonov funtov.

Po hudih bojih je padel Turuel, kate-rega so napadale nacionalistične čete že okoli dveh mesecev. V prvih bojih se je rdečim četam posrečilo ohraniti Turuel nezaseden, vendar so hotele nacionalistične čete za vsako ceno zavzeti mesto, katero so po težkih bojih zavzeli pretekli teden. Z zavzetjem Turuela je odprta pot nacionalističnim četam v Katalonijo, vendar je vprašanje, če ne bo ta smer prodiranja preko Turuela izpremenjena, ker se nahajajo v tej smeri nepremagljive terenske težkoče, ki bi stale nacionalistične čete prevelike žrtve. Verjetno je, da si bo Franco izbral novo smer napadanja.

GPU, sovjetski tajni policiji ni nobena ovira pretežka, da spravi s sveta tiste osebnosti, ki so na poti vsemogočnemu Stalinu. Tako so našli v Seni utopljenega bivšega carskega polkovnika Čimerina, ki se je preživil v Parizu kot šofer, vendar je posegal s svojim vplivom močno v biveše caristične vrste in je vodil tudi vse preiskave za pred leti umorjenim generalom Kutjepovom in pred kratkim umorjenim generalom Müllerjem.

Angleška delavska stranka je izdala oglas, v katerem zahteva razpis novih parlamentarnih volitev, ker je angleška vlada prelomila besedo, da bo vedno smatrala Zvezo narodov za glavni temelj svoje zunanje politike. Chamberleynova politika, v kateri se je posrečilo odstraniti zunanje ministra Edena, je v nasprotju z mnenjem angleškega naroda in zato je potrebno, dati temu možnost, da se svobodno izpove.

**Vedno sveže meso
vseh vrst, salame
in klobas dobite
pri**

**Ludoviku
Flerin**

Domžale

Ljubljanska cesta 44

**Ceno in lepo
oblečen
iz trgovine
JOS. SENICA
Domžale**

in se je takoj izgubil kakor tepen psiček. To je nekaj izrednega, da takega korenjaka užene in osramoti petnajstletno deklico; vsi navzoči so odobraval tla odločni nastop mladenke in se posmehovali temu »vitezcu«, par oseb v vozu, ki so imele tudi enake znake, kakor on, je pa osramočeno kimalo po kotih.

Dejanje je končano. Zastor se zagrne. Poštenje ploska mlademu dekletu.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mišijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.